

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN VOOR 2017

	Behaald?
Op basis van praktijkonderzoek publieke kennis genereren voor de vleeskuiken- en leghennenhouders en hun sectoren.	✓
Het Proefbedrijf Pluimveehouderij ontvangt in groepsverband leerlingen en studenten uit het landbouwonderwijs omdat ze potentiële nieuwe pluimveehouders zijn.	✓
Het Proefbedrijf Pluimveehouderij participeert actief in de volgende externe netwerken, Technopool Pluimvee, Praktijkcentrum Pluimvee, World's Poultry Science Association (WPSA) en Coördinatiecentrum praktijkonderzoek biologische teelten (CCBT).	✓

ALGEMENE VERGADERING & RAAD VAN BESTUUR

Zowel de Algemene Vergadering als de Raad van Bestuur van de vzw zijn voor het grootste deel samengesteld uit provincieraadsleden uit de provinciale Raadscommissie Landbouw.

De Algemene Vergadering is samengekomen op 17 mei, 19 oktober en 16 november.

De Raad van Bestuur is samengekomen op 19 januari, 17 mei en 16 november.

In de Algemene Vergadering van 17 mei werd de vervanging goedgekeurd van provincieraadslid Bart Van Hove door provincieraadslid Jan Zander. Dit was ten gevolge van een wijziging van de vertegenwoordiging van de Vlaams Belang-fractie in een aantal provinciale verenigingen en commissies, waaronder ook de EVAp Proefbedrijf Pluimveehouderij vzw.

Leden	Algemene vergadering	Raad van bestuur
Ludwig Caluwé *	X	X
Frank Geudens	X	
Jürgen Godden	X	
Eric Janssens	X	X
Jan De Haes	X	X
Diederik Vandendriesche	X	X
Bart Van Hove **	X	X
Sener Ugurlu	X	X
Koen Dillen	X	X
Nicole Boonen	X	X
Katleen Van Hove	X	X
Koen Helsen	X	X
Nicole Naert	X	X
Danny Thijs	X	X
Els Baeten		X
Aysel Bayraktar		X
Jan Zander ***	X	X
Maarten Puls ****	X	
Danny Coulier *****	X	X
Jolien De Reu *****	X	X

*Gedeputeerde voor landbouw

** tot 17 mei 2018

*** vanaf 17 mei 2018

**** departementshoofd Economie, Streekbeleid en Europa

***** vertegenwoordiger van de Vlaamse Vereniging voor Bedrijfspluimvee- en Konijnenhouders vzw

***** vertegenwoordiger van de feitelijke vereniging Belgische Boerenbond

PROEFBEDRIJF PLUIMVEEHOUDERIJ IN CIJFERS

1427 personen tijdens 247 contactmomenten

STALLEN

Vleeskuikenstallen

- 44.000 vleeskuikens
- 3 stallen
- 12 klimaatafdelingen
- 32 profgroepen

Leghennenstal

- 44.000 leghennen
- 3 huisvestingsystemen
- 12 proefafdelingen

Op basis van praktijkonderzoek publieke kennis genereren voor de vleeskuiken- en leghennensector

	legghennen-onderzoek	vleeskuiken-onderzoek
In 2017 lopende projecten	4	5
Publicaties	2	1
Wetenschappelijke artikels	2	2
Persberichten	4	4

Het Proefbedrijf Pluimveehouderij ontvangt in groepsverband leerlingen en studenten uit het landbouwonderwijs omdat ze potentiële nieuwe pluimveehouders zijn

	Contactmomenten	Studenten
Bezoeken aan het Proefbedrijf door onderwijsinstellingen	9	209
Begeleiding van eindwerken	4	4

“Een efficiënte en zinvolle communicatie en een intensieve dialoog opbouwen met de Vlaamse vleeskuiken- en leghennenhouders.”

Het Proefbedrijf Pluimveehouderij participeert actief in volgende externe netwerken:

- Technopool Pluimvee
- Redactieraad "Pluimvee"
- BioBedrijfsnetwerk Pluimvee
- Vlaams PraktijkCentrum Pluimvee
- Drielandentreffen België-Nederland-Duitsland
- World's Poultry Science Association (WPSA)
- CoördinatieCentrum praktijkonderzoek Biologische Teelten (CCBT)
- Beheerraad Provinciale Vereniging van Pluimvee- en Konijnenhouders
- Tijdelijke internationale netwerken (bijv. COST Keel Bone Damage & COST Control Red Mite)

	Contactmomenten	Pluimveehouders	Studenten	Intermediairen	Onderzoekers	Ambtenaren
Sectormiddagen	6	20		55	7	6
Stuudiemiddagen / -avonden	11	67	5	109	25	33
Bezoeken aan pluimveebedrijven door onderzoekers	26	26		1		
Eerstelijnsvragen	91	9	15	33	18	16

	Contactmomenten	Pluimveehouders	Studenten	Intermediairen	Onderzoekers	Ambtenaren
Bezoeken aan Proefbedrijf door derden	53	28		43	7	
Interne adviesorganen	2	8		4	5	
Lezingen voor informatieactiviteiten van derden	12	92		95	9	6
Deelname aan informatieactiviteiten in regie van derden	10	5	5	81	34	26
Algemene vergaderingen met betrekking tot pluimvee	24			47	79	8
Internationaal overleg	4			60	80	
Stuurgroepen van projecten uitgevoerd door het Proefbedrijf	26		12	22	10	

PROEFBEDRIJF PLUIMVEEHOUDERIJ

Departement Economie, Streekbeleid en Europa
 Poel 77 - 2440 Geel
 Tel. 014 56 28 70
 E-mail: proefbedrijf@provincieantwerpen.be
www.provincieantwerpen.be

Provincie Antwerpen

Proefbedrijf Pluimveehouderij Jaarverslag 2017

Provincie Antwerpen

- Betere voeding en volksgezondheid
- Verantwoord investeren
- Kosten drukken en rendement verbeteren
- Meer tewerkstellingen en betere arbeidsomstandigheden
- Zuiniger omgaan met grondstof en energie
- Minder impact, uitstoot en hinder
- Beter dierenwelzijn en -gezondheid

LEGKIPPEN

In april 2017 zetten we onze recentste ronde leghennen op. In de volières kwamen bruine hennen. De verrijkte kooien verdeelden we met witte en bruine hennen. Bedoeling is de dieren aan te houden tot een leeftijd van minimum 80 weken.

Bloedluizen

Bij de verrijkte kooi-afdelingen gaan we het effect na van de combinatie roofmijten met bloedluisferomonen.

Pikkerij

In de volière bekijken we het effect van onder andere voer, feromonen, afleiding, licht, en drinkwater-supplementen. We vergelijken een standaardvoer met een speciaal voer ter ondersteuning van de preventie van pikkerij. Het onderscheid maakten we al vanaf de preleg. Bijkomend brengen we in twee afdelingen feromonen die een geruststellend effect hebben op de kuikens. We kijken of dit ook een effect heeft bij volgroeide leghennen. In twee proefgroepen voegen we drinkwatersupplementen toe om de algemene weerstand van de hennen te verhogen en de lever te ondersteunen. We voorzien ook afleiding onder de vorm van pikstenen en luzerne. Het verenkleed en gedrag van de hennen volgen we wekelijks op, zodat we eventuele pikkerij op de voet kunnen opvolgen.

BIOLOGISCHE PLUIMVEEHOUDERIJ

De biologische pluimveehouderij is een groeiende sector. Ze heeft veel uitdagingen. Op vraag van Bioforum fungeren wij als informatiepunt. Wij zijn er voor uw vragen en problemen.

Project korte keten

Het Proefbedrijf Pluimveehouderij en Steunpunt Levend Erfgoed wil bedrijven wegwijs maken in het kleinschalig maar professioneel houden van biologisch pluimvee, hen tips & tricks meegeven vanuit de professionele pluimveehouderij, en hen adviseren bij het inpassen van deze teelt in hun specifieke bedrijfsvoering. Informatie rond verschillende pluimveerassen, huisvesting en inrichting, diergedrag, het natuurlijk verloop van een legcyclus, inzetten van reststromen op het bedrijf of gedeeltelijke eigen voederverzorging, het bestrijden van parasieten, enz. zal samengevat worden in een digitale praktijkgids en gecommuniceerd worden via een workshop.

Onbehandelde snavels

We hebben twee afdelingen hennen met onbehandelde snavels opgezet die we nauwgezet opvolgen. Daarnaast hebben we een focusgroep opgericht. Geïnteresseerde pluimveehouders die al hennen met onbehandelde snavels hebben opgezet of die willen opzetten, kunnen hier ervaringen uitwisselen, problemen aankaarten en samen naar oplossingen zoeken. Deze focusgroep kwam samen op 13 juni 2017.

Eikwaliteit

In de verrijkte kooien zoeken we naar wat precies de aanleiding geeft voor problemen hieromtrent. Zo merkten we tijdens de vorige ronde een hoog breukpercentage bij de bruine eieren bij het begin van de ronde en tijdens de piek, en een hoog vuilpercentage bij de witte eieren. We gaan hier bij de helft van de verrijkte kooien de nest afdekken om te kijken of dit een effect heeft op het gebruik van de nesten. We gaan ook een standaardvoer vergelijken met een voer die de mestkwaliteit zou verbeteren.

Op 17 september 2017 kreeg het Proefbedrijf Pluimveehouderij 1.866 bezoekers over de vloer ter gelegenheid van de Dag van de Landbouw. Een duidelijk teken dat de Vlaamse bevolking heel nieuwsgierig is naar hun eitjes en kippenvees precies vandaan komen, en in welke omstandigheden de dieren gehouden worden.

VOORLICHTING

Studiedag vleeskuikenhouderij

Onze duo-studiemiddagen zijn populair bij de vleeskuikensector. Op 6 juni verwelkomden we 41 gasten op ons Proefbedrijf in Geel. Op 9 juni trok de Shamrock in Tielt ook 35 deelnemers.

Ine Kempen bracht de productieresultaten van de laatste rondes in het project "Een goede start van jonge vleeskuikens, de sleutel voor lager antibioticagebruik, beter dierenwelzijn en een verhoogd bedrijfsmanagement".

Tijdens dit project hebben we ook samengewerkt met de universiteit van Wageningen. Rond het thema "Uitkomst in de stal" hebben zij de effecten op dierenwelzijn en diergezondheid bestudeerd. Ingrid de Jong, senior researcher van Wageningen Livestock Research gaf een presentatie over hun bevindingen.

De laatste presentatie kwam van Philippe Gelaude. Bij DGZ voerde hij onderzoek uit rond bioveiligheid en antibioticagebruik. De focus ligt dan ook op preventie bij deze pluimveedierenarts. Deze keer stond Gumboro centraal. Philippe toonde hoe dit virus voorkomen kan worden en wat de valkuilen zijn bij preventie.

Studiedag leghennenhouders

Ook onze eerste duo-studiemiddagen voor de leghennensector wekten veel interesse. Op 10 oktober kwamen 32 deelnemers naar het Proefbedrijf in Geel. Op 13 oktober was de Shamrock in Tielt ook goed voor 31 deelnemers.

Monique Mul van Wageningen Livestock Research vertelde over de vogelmijtenkennis die verkregen is met behulp van mijt-monitoringsdata van 20 legronden die verzameld zijn op 4 afdelingen op het Proefbedrijf Pluimveehouderij.

Onze tweede gastpreekster, Viviane Aerts van Dierengezondheidszorg Vlaanderen, presenteerde tips en tricks in de rode vogelmijtbestrijding.

Dit alles kwam voort uit het project "Potentiële bestrijdingsmethoden van *Dermyssus gallinae* bij pluimvee in de praktijk". Dit project werd gefinancierd door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu en liep eind 2017 af. Onze eigen onderzoekster, Nathalie Sleecx, bracht de resultaten van geïntegreerde rode vogelmijtbehandelingen die in onze praktijkstallen werden uitgetest.

Opleiding welzijn van vleeskuikens

Dierenwelzijn is belangrijk op pluimveebedrijven. Zo belangrijk, dat je als vleeskuikenhouder een verplicht attest nodig hebt dat je een specifieke opleidingscursus over het welzijn van deze dieren hebt gevolgd. Het Departement Omgeving van de Vlaamse Overheid heeft het Proefbedrijf Pluimveehouderij de opdracht toegewezen om zo'n opleidingscursus te organiseren. In elke Vlaamse provincie richtten we een lesdag in. In totaal hadden we 56 deelnemers.

Sectordagen

Een groot succes dit jaar, met 51 deelnemers bij de vleeskuikens voor het thema opvang eendagskuikens, en 42 deelnemers bij de leghennen voor het thema verlengdelegcyclus.

PERSONEELSLEDEN

Johan Zoons
Directeur

Kris De Baere
Ine Kempen
Nathalie Sleecx
Sofie Cardinaels
Onderzoekers

Ellen Vervaeke
Teamverantwoordelijke

Johnny Nys
Polyvalent medewerker

Noortje Vervoort
Boekhouder

Evelien Aerts
Communicatieverantwoordelijke

Jeroen Brands
Hüseyin Celik
Sofie Dams
Ger Dekkers
Bram Dockx
Ivo Hoekx
Chris Smets
Silke Sterckx
Johan Van Turnhout
Veerle Vanberghen
Jimmy Vermeulen
Marcel Verreydt
Els Vleugels
Diervverzorgers

DOELSTELLINGEN

Het opzetten van eigen, objectief en praktijkgericht onderzoek met betrekking tot relevantie productietechnische bedrijfsaspecten

We willen verduurzamen en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daarom stellen we aan onszelf zeven belangrijke streefdoelen. Die komen in al ons onderzoek terug. Hieronder zetten we de zeven pijlers op een rij. Dat onderzoek brengt het duurzaam evenwicht in praktijk.

1. Betere voeding en volksgezondheid

Landbouw dient om voeding te produceren voor mensen. Deze moet kwaliteitsvol en gezond zijn. Want de standaard van voeding ligt hoog. Niet als die van volksgezondheid. Onze missie is ze op peil te houden. Ons onderzoek neemt drie vragen onder de loep: Hoe hou je voeding gezond? Hoe hou je kippen gezond? Hoe hou je eieren gezond? We gaan op zoek naar speciale behandelingsmethodes. Die mogen geen residuen achterlaten in het kippenvees of de eieren. Zo houden we ons eindproduct veilig voor de consument.

2. Verantwoord investeren

Marges zijn en blijven klein bij de productie van eieren en kippenvees. Toch zijn er investeringen nodig. Een moderne bedrijfsleider moet mee met zijn tijd. Hij moet zijn bedrijf continu verbeteren. Hierbij kun je nieuwe investeringen afwegen. Kies voor het juiste huisvestingsstelsel, machines en installaties. Daarmee verbeter je omstandigheden in het kader van milieuwetgeving. Wij testen experimenteel technieken uit. Zo nemen we het investeringsrisico weg bij de pluimveehouder. We proberen goede en betaalbare technieken te vinden. Die optimaliseren de opbouw van de stalinfrastructuur. Wil je zelf investeringen aangaan? Maak een verstandige keuze op basis van onze resultaten.

3. Zuiniger omgaan met grondstof en energie

Pluimveeouders worden onderworpen aan verschillende milieuverwachtingen. Die moeten ze implementeren in hun stal. Hiervoor moeten ze bepaalde investeringen uitvoeren. Anders omgaan met grondstoffen en energie. Maar ook belangrijk is met zo weinig mogelijk input zoveel mogelijk vlees en eieren produceren. Ons onderzoek wil voldoen aan die milieueisen. Als het kan beter dan de maatschappij verwacht. Zo kunnen pluimveeouders hun grondstoffen beter inzetten.

4. Kosten drukken en rendement verbeteren

Alles draait om stalmanagement. Wil je een economische en efficiënte werking? Aanpassingen in de volledige bedrijfsvoering zorgen hiervoor. We zoeken een goed evenwicht tussen verschillende factoren: - Voldoende water - Voldoende voer - Optimale ventilatie Kijken naar je dieren verhoogt de winstmarges. Zo hou je het bedrijf rendabel. En verdien je een volwaardig arbeidsinkomen.

5. Meer tewerkstelling en betere arbeidsomstandigheden

Het agrocomplex rond de pluimveehouderij is groot. Het begint bij moederdier- en opfokbedrijven en broeierijen. Dan komen de vleeskippen- en leghennenbedrijven zelf. Uiteindelijk heb je de eierhandelaar, de verwerker, de slachterijen en groothandels. De pluimveesector is belangrijk voor de tewerkstelling. Zowel in de provincie Antwerpen als daarbuiten. We willen de veiligheid van de pluimveehouder optimaal garanderen. Dit doe je door de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Wij zoeken mee naar goede oplossingen.

6. Minder impact, uitstoot en hinder

Pluimveeouders worden onderworpen aan verschillende milieueisen die ze moeten implementeren in hun stal. Mensen verwachten immers zo weinig mogelijk hinder van het bedrijf. Hiervoor moeten ze bepaalde investeringen uitvoeren die aspecten aanpakken als: - **Emissies – Geurhinder - Stofhinder** In ons onderzoek zoeken we naar efficiënte en rendabele manieren om aan de milieueisen te voldoen. Zo zorgen we er – samen met de pluimveeouders – voor dat hinder rond pluimveebedrijven beperkt blijft.

7. Beter dierenwelzijn en –gezondheid

Wij vinden het belangrijk om dieren ook respectvol te behandelen. Daarom optimaliseren we de manier waarop ze in de stallen leven. We zoeken naar manieren om onrust in de stal te voorkomen en de gezondheid van de kuikens te garanderen zonder naar antibiotica te grijpen. Door het welbevinden van de kippen te verhogen, houden we hun gezondheid ook op peil. Gezondheid is immers belangrijk voor de productie: een kip die zich goed voelt, produceert ook beter.

VOORWOORD

Beste lezer,

U heeft net het nieuwe jaarverslag van het Proefbedrijf Pluimveehouderij opengevouwen.

Dit jaar geen uitgebreid boekje met gedetailleerde samenvattingen van ons onderzoek en activiteiten, maar een handige flyer waarin u in een oogopslag kunt zien waar we in 2017 mee bezig geweest zijn.

Het was voor ons een uitdaging om deze uiteenlopende thema's beknopt te bundelen.

Ik wens u veel leesplezier!

Ludwig Caluwé
Gedeputeerde voor Landbouw

